

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 1 mars 1921 kl. 1/2 12 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående lagstiftning om beredande av härbärgen för vissa hamn- och stuveriarbetare.

Närvarande: herrar von Sneidern, Carl E. Svensson, Tjällgren, Boberg, Sigfrid Hansson, Frändén, Arvid Erikson, Magnusson i Kalmar, Andersson i Knäppinge, Hagman, Magnusson i Skövde, Hage, Carlsson i Solberga, Ödström och Persson i Trången.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 3, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Lindley* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes företaga utredning angående behovet av en lagstiftning rörande beredande av härbärgen för hamn- och stuveriarbetare, som vid arbete å avlägset belägna sågverk och lastageplatser icke vid arbetstidens slut kunna hemförskaffas till bostadsorten.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för berörda förslag, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver begärt yttrande av socialstyrelsen. Det yttrande, som i anledning härav inkommit, finnes fogat som bilaga vid detta utlåtande. Utskottet tillåter sig hänvisa till detsamma.

Frågan om beredande av härbärgen åt hamn- och stuveriarbetare vid utförande av lossnings- och lastningsarbeten å platser så belägna, att arbetarna icke vid arbetstidens slut varje dag kunna hemförskaffas till bostadsorten torde obestriddligen vara mycket behjärtansvärd. Såsom motionären erinrat har genom statsmakternas ingripande frågan om beredande av dylika härbärgen åt skogsavverknings- och kolningsarbetare

Utskottet.

samt flottningsarbetare blivit löst genom två år 1919 utfärdade lagar, vilka trätt i kraft den 1 januari 1920.

Såsom socialstyrelsen i sitt ovan omförmälda utlåtande anført, torde emellertid föreliggande fråga, i den mån anstalter icke träffats på frivillighetens väg, kunna på ett tillfredsställande sätt ordnas genom redan förefintliga bestämmelser, nämligen 3 § första stycket och 5 § g) i lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd. Uti de i socialstyrelsens ifrågasvarande yttrande omnämnda förslag till anvisningar angående skydd mot yrkesfara vid lastning och lossning av fartyg, vilka bestämmelser snart torde komma att utfärdas, har yrkesinspektionens befattningshavare anbefallts att övervaka, bland annat, att arbetsgivare, som åtagit sig lastning eller lossning av fartyg, tillser, att därvid sysselsätta arbetare å eller invid arbetsstället äga tillgång till tvätt- och diskvatten samt avträden ävensom lämplig plats för ombyte, förvaring och, där så erfordras, torkning av kläder; att, där arbetet icke bedrivs i närheten av arbetarnas boningsort, av arbetsgivaren anordnas lämplig lokal, vari arbetarna kunna tillbringa sina raster, äga lägenhet värma medförd mat samt intaga sina måltider och där under årstid, då så erfordras, belysning och uppvärmning finnes; samt att, där lastning eller lossning av fartyg å ort, som är så långt avlägsen från arbetarnas hem, att dessa efter den dagliga arbetstidens slut ej skäligen kunna återvända dit, arbetsgivaren å platsen i fråga tillhandahåller arbetarna lämpligt natthärbärge.

Därest det, efter utfärdandet av nu omförmälda bestämmelser, skulle visa sig, att arbetsgivarna icke respekterade desamma, förefinnes, jämlikt 7 § av lagen om arbetarskydd, rätt för Kungl. Maj:t att utfärda nödiga föreskrifter.

Då syftet med förevarande motion sålunda kan vinnas med stöd av redan förefintliga bestämmelser och då utskottet är förvissat om, att Kungl. Maj:t, därest så skulle erfordras, kommer att i administrativ väg utfärda fullt effektiva föreskrifter, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 mars 1921.

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL VON SNEIDERN.

Bilaga.

Stockholm den 17 februari 1921.

Till riksdagens andra lagutskott.

Av Kungl. Maj:t den 28 januari 1921 anbefalld att till utskottet avgiva yttrande över en inom riksdagens första kammare väckt motion, nr 3, angående lagstiftning om beredande av härbärgen för vissa hamn- och stuveriarbetare, får socialstyrelsen till åtlydnad härav anföra följande.

I motionen framhålles, hurusom lastning och lossning av fartyg, huvudsakligen i Norrland, flerstädes måste utföras å platser, så långt belägna från arbetarnas hemort, att arbetarna icke kunna vid arbetstidens slut varje dag hemförskaffas. Motionären uttalar, att rent oefferrättliga förhållanden voro rådande på ifrågavarande område för 10 å 15 år sedan, men framhåller samtidigt, att en avsevärd förbättring därefter ägt rum, samt att numera härbärgesfrågan för angivna slag av arbetare på ett flertal platser ordnats genom gemensamma åtgärder från ifrågakommande stuveri- och sågverksbolags sida. En hel del missförhållanden kvarstode emellertid fortfarande och kunde dessa tillfredsställande ordnas endast genom en lagstiftning på området.

Socialstyrelsen har genom skrivelse till vederbörande yrkesinspektörer i de två inom Norrland belägna distrikten införskaffat uppgifter över inom distrikten förefintliga lastningsplatser av något större betydelse samt rörande de möjligheter, som å dessa föreligga med avseende å arbetarnas hemtransport för varje dag eller deras härbärgerande å lastningsplatsen på tillfredsställande sätt.

Av de i anledning härav inkomna svarsskrivelserna framgår, att vid det övervägande största antalet lastageplatser hemtransport varje dag kan och även torde äga rum, och att vid en del av de övriga, där så ej är förhållandet, anstalter träffats för stuveriarbetarnas härbärgerande.

Emellertid visar utredningen att, fränsett vissa mindre lastageplatser, där lastning endast i ringa omfattning äger rum, det alltjämt finnes ett ej obetydligt antal större lastageplatser, där åtgärder för stuveriarbetarnas härbärgerande kunna anses vara av behovet påkallade.

I 3 §:en av lagen om arbetarskydd den 29 juni 1912 föreskrives, att arbetsgivare är pliktig iakttaga allt, som i avseende å arbetslokaler, maskiner och redskap eller eljest med hänsyn till arbetets natur skäligen kan anses av nöden för att skydda hos honom sysselsatta arbetare mot olycksfall och ohälsa i arbetet. Det synes styrelsen, att arbetsgivaren på grund av denna bestämmelse kan, i de fall då uppenbart behov därav föreligger, anses pliktig föranstalta om lämpligt härbärge för stuveriarbetare. I samma lags 5 §, som innehåller ett antal, med utgångspunkt från 3 §:ns allmänna bestämmelse, närmare preciserade åtgärder, som arbetsgivaren är skyldig iakttaga, föreskrives i mom. g), att de av arbetarna, som icke äro bosatta i närheten av arbetsstället, såvitt möjligt därstädes skola äga tillgång till lämplig plats för intagande av måltider samt lägenhet att värma medförd mat.

Tillsynen över arbetarskyddslagens tillämpning vid stuveriarbete åligger yrkesinspektionen, och enligt särskilt nådigt brev har socialstyrelsen bemyndigats

att uppdraga denna tillsyn åt vissa med arbetet i fråga förtrogna underinspektörer. Inom styrelsen handläggas hithörande ärenden närmast av styrelsens byråassistent för sjöfartsärenden.

Till motverkande av den yrkesfara, som föreligger vid lastnings- och lossningsarbete, har socialstyrelsen redan i mars 1915 utfärdat särskilda anvisningar, varav ett exemplar här bifogas.*) Dessa anvisningar rikta sig huvudsakligen mot olycksfallsrisken vid ifrågavarande arbete, vilken risk är den för yrket mest framträdande. Emellertid har det funnits påkallat att företaga en revidering av dessa anvisningar samt därvid komplettera dem genom föreskrifter rörande skydd mot ohälsa. Inom styrelsen har därför under senare delen af föregående år förslag uppgjorts till nya anvisningar, över vilket förslag yttranden inhämtats såväl från samtliga yrkesinspektörer som från kungl. kommerskollegium, och föreligger det samma numera färdigt för fastställelse. I förslaget, som här bilägges,*) finnes intaget anvisningar om att arbetsgivaren, där arbetarna ej äro bosatta å arbetsplatsen, skall bereda dem tillgång till lämplig plats för intagande av måltider samt lägenhet att värma medförd mat ävensom plats för ombyte, förvaring och torkning av kläder, och att, där arbetarnas återforslande till hemorten efter arbets slut för dagen icke skäligen kan ifrågakomma, arbetsgivaren skall bereda arbetarna tillgång till lämpligt natthärbärge.

Från styrelsens sida äro således sådana åtgärder redan vidtagna eller nu ifrågasatta, som för närvarande skäligen kunna anses påkallade till förbättrande av de förhållanden, varunder stuveriarbetet bedrives. Skulle emellertid yrkesinspektionens hänvändelse till arbetsgivarna på sätt här anförts icke komma att medföra avsett resultat, torde böra tagas i övervägande utfärdandet i administrativ väg, med stöd av 7 § i lagen om arbetarskydd, av närmare föreskrifter i berörda avseende.

Att ordnandet av frågan om härbärgen för skogs- och flottningsarbetare ej ansågs kunna genomföras på administrativ väg med stöd av arbetarskyddslagen utan kräva särskild lagstiftning, läro kunna anses bero på, att dessa arbetare i regel torde utföra sitt arbete under sådana förhållanden, att det ej kan anses tillkomma arbetsgivaren att vaka över arbetets anordnande, samt att på grund härav arbetarskyddslagens bestämmelser ej äro tillämpliga på det arbete, som av dem utföres.

På grund av vad här anförts synes det styrelsen, som om det av motiönären åsyftade målet bör kunna vinnas genom redan förefintlig lagstiftning, varför en särskild sådan icke torde vara påkallad.

Gunnar Huss.

Th. Fürst.

*) Denna bilaga är ej tryckt.